

חשבתם שאתם יודעים מה זה סטייל רוסי?

שלחנו את פלורה צפובסקי, ישראלית עם שורשים במוסקבה, לפצח את הסגנון של העולים מברית המועצות לשעבר, ואת הצלם יניב אדרי להנציח במצלמתו את אלה ששבו את עיניו. התוצאה: פסיפס אופנתי

פלורה צפובסקי | 25/9/2009 18:01

אירה צילום: יניב אדרי

יש לא מעט אנשים בעולם הזה, מאושרים או אומללים - עניין של השקפה, שבשבילים בגדים הם רק בגדים. משהו ללבוש, כי חייבים, ישנם אנשים אחרים, ואני ביניהם, שמנהלים עם הסמרטוטים המשעממים האלה מערכות יחסים מלאות תשוקה, אכזבה והתלהבות.

הרקע מגוון - יש מי שהתאהב בתחום האופנה בתיכון, יש מי שגילה את חשיבות הגרדרובה עם תחילת הקריירה ויש מי שמצא בבגדים תחביב מבדר לשעות הפנאי. מערכת היחסים שלי איתם התחילה בילדות, ואת האצבע המאשימה אני מפנה כלפי השמלות הסיניות.

העניין הוא שבתקופת הילדות שלי, במוסקבה של שנות ה-80, הבגדים אף פעם לא היו "רק בגדים". על פני השטח הם היו מוצר צריכה משמים, בשל ההיצע המצומצם בחנויות הסובייטיות - מדי בית ספר חומים, מעילי חורף גדולים, כובעי פרווה מצחיקים. אבל היו גם יוצאי דופן, פריטים רבי רושם, מוקפים בהילה אקסקלוסיבית, שהעסיקו את הדמיון הילדותי שלי בלי סוף.

אלה היו בגדים שהצליחו להערים על חומת הברזל ולהסתנן למציאות, באמצעות מברחים מטורקיה שסחרו בשוק, "סיילים" מחתרתיים בכתובות חשודות שפורסמו מפה לאזן, או קשרים - פרוטקציות אמיתיות שנקמו מתחת לשולחן במסדרונות הגבוהים ונגעו ליבוא אישי מחו"ל.

"סגנון רוסי? הרבה מפות תחרה, המון פרטים, משהו מאוד צבעוני. הסגנון שלי, לעומת זאת, מינימליסטי, בדרך כלל מונוכרומטי". אינגה

הפריטים האלה היו קשים להשגה והתדרו בשמות קוד מסתוריים, ובראשם אותן "שמלות סיניות" - שמלות חגיגיות לילדות תוצרת סין, צבעוניות, מעומלנות והלומות אפליקציה, התגלמות השלמות והעליבות כאחד. לכשהתגלה מאגר של שמלות כאלה בסביבה, הן היו נקנות בסטוקים. עוד היו "מגפיים איטלקיים" - צירוף מילים שהביס במתיקותו את כל המתחרים - ונשים העומדות בתורים ארוכים כדי לצוד זוג כזה היו עניין שבשגרה.

קגן, מעצבת אופנה, 33, ובנה מקס בן השנתיים. שנת עלייה:
1994 צילום: יניב אדרי

הגברים
המעודכנים (נדירים, אגב, בנוף
הרוסי דאז) הסתפקו ב"סוודרים
טורקיים" - יצירות צמר אפורות עם מעוינים או פסים, שהפכו למדים של כל סטייליסט שמכבד את
עצמו. הפריטים האלה, ללא כל קשר לרמתם האסתטית, בלטו על פני השיעמום האופנתי בו
הייתה מצויה רוב האוכלוסייה וסימנו את בעליהם כמצטיינים בכמה תחומים בו-זמנית - בתחום
החברתי, ביכולות איסוף המידע, במהירות התגובה ובמרפקנות. פלא שנשביתי בקסמם?

“סגנון רוסי זה לצאת מהבית בבוקר כמו שמתלבשים לאירוע. בישראל
אני לובשת שורטס, גופייה וכפכפים, מה שברוסיה לא הייתי מעזה
לעשות”. מאשה רובין, 36, צלמת. שנת עלייה: 1994 צילום: יניב אדרי

גם אם לא כולם בסביבתי חוו
התאהבות בעוצמה זהה, מראה
חיצוני בכלל ולבוש בפרט בהחלט לא
היו נושאים שאפשר לזלזל בהם.
נשים שעלו ארצה בזמנו, וכעת
מתקרבות לגיל 50 ולא יוצאות
מהבית בלי שפתון בתיק-מספרות כי
בנוסף לחיפוש אחר מציאות, הן
השקיעו באיפור, בבישום ובאביזרים
כדי לשדרג את הביגוד החדגוני
ולהיראות נשיות יותר.

הסיכות הותאמו לשרשרות, הנעליים
שודכו לתיקים, גרבי הילדות
התכתבו עם הסרטים שעל הקוקיות.
למה? התאמה משמעותה השקעה,
והשקעה מצביעה על כבוד. לעצמך
ולסביבה. על הנשים האלה נבנה
מיתוס "האישה הרוסייה", שמפרנס
גם כיום לא מעט משרדי פרסום
מגזריים בארץ - אישה שהכול אצלה
בשליטה, עד קצה הציפורן
המשויפת.

בתקופת עבודתי במשרד כזה,
הקונספט הוצע ללקוח, חברת
תרופות שהשיקה טיפות הרגעה. זה
בדיוק מה ש"האישה הרוסייה"
צריכה, התפיטה המצגת, הרי
מאחורי האיפור, התספורת
המוקפדת והחולצה המגוהצת
מסתתרת אישה שמכפתרת עד הסוף
גם את רגשותיה, והיא זקוקה למפלט ולרגיעה.

“סגנון רוסי זה כשהמכנסיים מורמים עד הפופיק והסנדלים עם גרביים.
אני אוהב פירסינג, קעקועים ומוזיקה כבדה, קור מטאל ואלקטרו”. דניס
בלונדי, 15, תלמיד. שנת עלייה: 2001 צילום: יניב אדרי

בין אם המיתוס מדויק או מוגזם,
כאשר עלינו לארץ בתחילת שנות
ה-90 היו לא מעט נשים סביבי
שנשמו לרווחה. האוויר הלח, החום
והאנשים, שעל פי הניסוח של סבתי
ז"ל, "הלכו בפיג'מות ברחובות" - כל
אלה הצביעו על העובדה שישראל
היא לא בדיוק הכתובת לתוחם
שפתיים ולשמלות מחוך. למרות
שגם בעיר הדרומית קריית גת, אליה
עלינו, אמי הצליחה למצוא "בוטיק
צרפתי" שסיפק את הצורך
באקסקלוסיביות ובאדרנלין, קלטנו
מהר מאוד מה רצוי לאחסן בבוידם.

רואת חשבון אחת, לימים בעלת
סגנון קלאסי ועל-יבשתי, הודתה
שבשנת השהות הראשונה בארץ עוד
נאחזה בחליפת המשי הכחולה שהעלתה ארצה, אבל הניסיון ללבוש את הפלא לטיול בחיפה

התחתית שבר אותה סופית-המבטים שספגה היו הכול חוץ מנלהבים, והחליפה אוחסנה לנצח.

את תהליך הכניעה, או השחרור, אפשר לראות גם בתמונות המשפחתיות שלנו: לאט לאט השמלות הארכיטקטוניות והזקטים המשובצים נעלמים מהפריים ומפנים מקום לג'ינס, לעודפים של "קום איל פו" ולסנדלים של "טבע נאות". מאידך, היו עולים שהתבצרו בעמדתם ודבקו במה שהם יודעים הכי טוב - בסטייל שזועק "רוסיה!" בקולי קולות.

"אני אוהבת ללבוש מאפיינים מהסגנון הרוסי. למשל, אדום, שהוא צבע הקומוניזם, ואני אוהבת לשים פרחים בשיער, שזה מאפיין את הכפריים ברוסיה". קטיה ליפשיץ, ציירת ומעצבת תאורה. שנת עלייה: 1994 צילום: יניב אדרי

נשאר כשהיה, מציית לחוקים נוקשים שלא שמעו על טרנדים עולמיים או לבנטיניים-זזה בדוק מדעית, שכן יצאתי לבלות במועדונים האלה בשנות ה-90 ועבדתי בהם כסלקטורית בתחילת העשור הנוכחי. השמלה השחורה והמאוד מאוד קטנה אף פעם לא יוצאת שם מהאופנה, ומכנסיים לבנים שמיטיבים לזהור באור אולטרה-סגול תופסים את המקום השני והמכובד.

אפשר להיתקל בנציגות הז'אנר גם כיום, במספרות בהן מותקנות תספורות נוקשות עם גוונים שמחושבים על המילימטר; באוטובוסים, מזיעות בתוך הלייקרה הנצמדת; בחוף הים, עם בגדי מנומר ושעון מנוקד באבני "סברובסקי". אני מכירה אישה שגם אחרי 20 שנה בארץ אוספת את שיערה בצורת בייגל, כמו ספרנית, ומרכיבה משק?פיים גדולים במסגרת פלסטיק, כפי שאמה, סבתה וקודמותיהן עשו במשך דורות.

ההתפצלות בין העולים שנכנעו לסטייל המקומי לבין אלו שדבקים בלוק ה"רוסי", נובעת מהגיל בו עלו לארץ, וחשוב מכך - מהסביבה שבה נקלטו. בקריית גת, למשל, היה מבוסס מה שנקרא ברוח התקופה "גטו רוסי" - קהילת עולים גדולה ומגובשת המוקפת בקהל לא הכי אוהד או מקבל. המתחים וחוסר ההבנות הובילו להיסגרות בתוך הקהילה ולדחייה של כל מה ש"מקומי", תוך הרמת גבה מתנשאת.

מתוך הגטאות האלה בדיוק מגיע קהל היעד של מועדוני הדיסקו הרוסיים, שקיימים בכל עיר גדולה בארץ. הקהל במוסדות האלה מתחלף עם השנים, אבל הסטייל

“הסגנון הרוסי מתחלק לשניים: האחד מיושן ותקוע בשנות ה-80, והשני שואף להיות אמריקאי או אירופי, מעודכן ביותר. הסגנון שלי מבטא את היותי חי במאה ה-21, עם הפנים קדימה”. אלכס פיטיגורסקי, 31, מנהל חנות אקסטרים. שנת עלייה: 1994 צילום: יניב אדרי

הצעירים העולים שהשתקעו בערים הגדולות, נקלטו בחברה הישראלית וספגו השפעות אחרות. הסטייל שלה קרוב לשלמות, ואת מוצאה אפשר לקלוט רק מהמבטא הרוסי הקל.

לא מעט רוסים כאלה פוקדים את שדרות רוטשילד מדי יום, מבינים בווינטג' ומתאמצים לא להתאמץ יחד עם רוב התל אביבים. ביניהם יש כאלה שמצליחים לגבש אמירת סטייל רעננה ושונה מהנוף העירוני המגוון גם כך, באמצעות כמות לא מבוטלת של אירוניה עצמית שמתורגמת למיניות שונה - יותר מודעת לעצמה והומוריסטית, מעין ערבוב סגנונות אמיץ שעושה “סולנקה” (מרק רוסי מאלף ואחד מצרכים) ממגוון ההשפעות שמלוקטות ברחוב, באינטרקציות החברתיות וברשת.

האישה הרוסייה המהודקת פוגשת את הסטודנטית המפוזרת, הפאנקיסט מתכתב עם ההייטקיסט, וכך הלאה. לצדם, קיימת קבוצה נוספת של בני גילי, שעדיין מסתובבים בחברת עולים כמוהם, אבל נטשו את הלוק המקובל ועברו לצד ה“מאגניב”.

במועדונים האלה גיליתי על הדרך זן של גברים רוסים שלא הכרתי, כאלה שהבשילו כנראה באקלים הישראלי - גברים שלא מפחדים לבלוט, בחולצות צמודות, במוקסינים מצוחצחים ועם אטיטיווד מטרוסקסואלי שהקדים את זמנו. אגב, בזמן שהצעירים הידפקו על דלתות המועדונים, הוריהם המשיכו לחגוג את האירועים החגיגיים ב“מסעדות רוסיות”-חוויה אקזוטית ומומלצת בחום.

מלבד זמרת ברים אדומה במיוחד ורקדניות ליווי עמוסות פאייטים, אפשר למצוא שם אנשים במיטב מחלצותיהם, במה שנחשב על פי הקודים הרוסיים “חגיגי” ו“הולם”. משמע בחליפות, בשמלות משי חושפות כתפיים ובעקבים גבוהים לפחות כמו התסרוקות. בהקשר הזה. עולה בזיכרון עוד נושא שיחה מזעזע שהסתובב באולפנים הפריפריאליים של שנות ה-90: “הישראלים שמגיעים לחתונות בג'ינס”. לא ייאמן.

וישנה, כמובן, מציאות מקבילה. בזמן שאני רקדתי במועדון בטיילת אשדוד, בחצאית מיני, לצלילי להקת דאנס ממוסקבה שנקראת “ידיים למעלה” - חברה טובה שהכרתי באוניברסיטה, תל אביבית מרגע עלייתה, הסתובבה ב“דינאמו דבש” בנעלי “אולסטאר”, כדרכם של

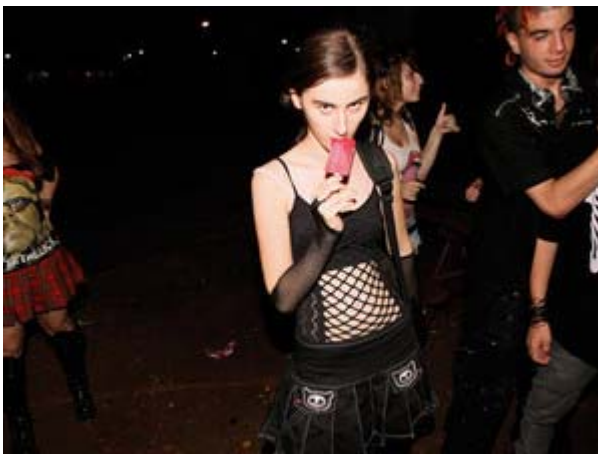
“אין דבר כזה סגנון רוסי, כל אחד שונה. אני אוהב ללבוש ג'ינס וטי שירט גם בחורף, כי החורף בישראל הוא הקיץ של רוסיה. אני אף פעם לא לובש פה מעיל”. צילום: יניב אדר

כ"ישראלים" - סוגיה שכמעט כל ילד עולה התחבט בה בשלב זה או אחר.

ניקיטה פוקצקי, 14, תלמיד. שנת עלייה: 1999
 תספורות א-סימטריות, גזרות זרוקות, סניקס ממותגות, בערבוב עם מעט השפעות מהמזרח הרחוק-זהו ביתם החדש, והם מרגישים בו בנוח, גם אם ממבט ראשון יש תחושה שהם קצת נתקעו באמצע הדרך. לא מעט עולים חברים גם בקבוצות נישא כמו הפאנקיסטים, הגותיים וחובבי "שר הטבעות", שמעדיפים את הסגנון הרומנטי של ימי הביניים.

בתקופת הצבא הכרתי כמה נציגים בולטים בז'אנר, כאלו שעבורם השתייכות לתת-תרבות סגנונית שכזו הייתה הזדמנות להדיר את עצמם מקטלוג כ"רוסים" או

20 שנה אחרי, אין ספק כי העולים מרוסיה אוחזים כיום במגוון סגנונות אופנה, ובנוסף הצליחו להחדיר כמה שיפורים ופריטי פולקלור נחשקים אל המלתחה הישראלית. אני רוצה להאמין שלכל אחד נוח בפינה שבה בחר. לא מזמן דיברתי עם חברה שמוקפת בעיקר בעולים ותיקים כמונו, ועדיין מוזמנת לעתים תכופות לימי הולדת במסעדות רוסיית. היא הודתה שבערב היא עדיין מעדיפה ללבוש שחור - אני גיליתי שאני אוהבת מחשופים ותכשיטים נוצצים וגדולים.

“סגנון רוסי בעיניי זה חצאיות ארוכות. הסגנון שלי ממש לא מסגיר את היותי רוסייה. ברוסיה לא מתלבשים כמו שאני מתלבשת”. טניה בלייברג, 14, תלמידה בחטיבת ביניים. שנת עלייה: 1997 צילום: יניב אדר

"את רואה", היא אמרה, "למרות שאת תל אביבית כזאת, לא הצלחת לברוח כל כך רחוק". שאלתי אותה מה תל אביבי בעיניה, והיא השיבה: "בגדים רופפים, שאולי פחות מחמיאים". התפיסה הזו, על פיה העדפת גזרה רחוקה מהגוף היא סוג של בריחה מהמקורות, שווה בחינה.

האם במעבר מלייקרה לכותנה ומעקבים לכפכפים כולנו בורחים-או דווקא מדלגים לעבר האמת? ומי שנשאר בשלו, האם הוא נאמן לעצמו או סתם עקשן ומיושן? לא לי הפתרונות, אבל מהיום בו ראיתי אישה רוסייה זקנה ובחורה צברית שזופה וגבעולית באותם השקפקפים, החלטתי סופית להניח לסוגיה.